

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

14. An quando quis induxit aliquos ad peccandum, teneatur in confessione explicare non solum numerum personarum, sed etiam speciem peccati, ad quod pravo suo exemplo illos induxit? Et quando quis se ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

peccati alterius, non satisfaeret integritati confessionis si solum diceret; Peccavi cum quadam femina, aut fui particeps homicidij, quod quidam commisit: sed exprimere tenetur, Fui causa peccati alterius, & induxi illum ad peccandum. Neque quicquam concessit hanc circumstantiam taceri posse, neque tunc, & sine temeritate concederetur. Ita Lorca, & ita etiam hanc sententiam docent Villalobos in summa, tom. 2. tractat. 3. diffie. 8. num. 3. Beccanus in 2.2. cap. 27. q. 2. num. 5. Coninch de aliibus supernat. disp. 32. dub. 5. num. 35. Filiucius tom. 2. tract. 28. cap. 6. num. 226. Fagundez, Ledesma ubi supra, & alij, ubi infra.

Sup. hoc in duabus Ref. seq. & in tertia. §. Hoc supposito, & seq. & infra in Ref. 21. §. Sexto. & in Ref. 22. §. 1. ver. Undecimo. & in to. 7. tr. 5. Ref. 2. §. vii. & in Ref. 3. §. etiam vlt.

Sup. hoc in Ref. 1. not. praerogative. §. Verum. ad medium, a ver. Quado.

3. Sed difficultas, quae magis affligit in confessione, est ista, an sit explicandus numerus personarum, quibus scandalum datum est etiam unico peccato, ut quando, v. g. peccavit publice coram multis, praebendo illis scandalum, &c. Respondent affirmatiue Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 43 art. 3. concl. 2. Filiucius ubi supra, Sanchez in summa. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 8. Layman in Theolog. mor. lib. 2. tract. 3. cap. 13. num. 6. & alij. Igitur in confessione non solum teneris explicare speciem peccati mortalis ad quod tuo exemplo induxisti; sed etiam exprimensus est numerus personarum, quas ad tale peccatum traxisti. Vnde patet ignorantia multorum Confessoriorum, qui cum penitentes se toties accusant dedisse scandalum, non faciunt illos accusare, neque de specie peccati, neque de numero personarum, caeci quidem sunt, & duces caecorum; sicut etiam in alio casu passim occurrenti, nempe quando quis se accusat de delectatione rerum turpium, ex colloquio cum aliis, nam in tali casu, ut bene advertunt Bonacina de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. diffie. 3. n. 21. & alij; tenetur exprimere conditionem personarum adstantium, an fuerint coniugatae, soluta, &c. Et tenetur etiam exprimere qualitatem sermonis, si videlicet fuerit circa coniugatos, circa solutos, circa nefandum vitium, &c. quae omnia non obseruantur, sed male.

RESOL. XIV.

Sup. prima diffie. huius rituli in Ref. praerogative, §. Sed difficultas. & in Ref. prima post seq. §. Hoc supposito, & inf in Ref. 21. §. Sexto. & in Ref. 22. §. 1. ver. Undecimo. & in to. 7. tr. 5. Ref. 2. §. vii. Sed lege eam per totam. & in Ref. 3. ibi, §. etiam vlt.

An quando quis induxit aliquos ad peccandum teneatur in confessione explicare non solum numerum personarum, sed etiam speciem peccati, ad quod pravo suo exemplo illas induxit? Et quando quis se accusat de delectatione rerum turpium ex colloquio cum aliis, an in tali casu teneatur exprimere conditionem personarum adstantium, an fuerint coniugatae, soluta, &c. & teneatur etiam exprimere qualitatem sermonis, si videlicet fuerit circa coniugatos, circa solutos, circa nefandum crimen, &c. nec satis sit dicere in aliquo casu sui iniustus in materia graui, sed opus sit dicere an in fortunis, an in fama, an in vita? &c. Ex part. 6. tr. 6. & Milic. 1. Ref. 33.

Quae hic est inf. Ref. 20.

Quae hic est inf. Ref. 23.

§. 1. Practicabilis est casus, & nouissimè nominatum contra me negatiuam sententiam docuit Pater Lugo de Sacram. penit. disp. 16. sect. 4. §. 3. num. 164. ubi sic ait: Quod attinet in primis ad numerum personarum necessariò explicandum, non video quomodo Pater Diana possit id tanquam exploratum docere, cum ipsemet tom. 1. tract. de circumst. resol. 25, proponat ut probabile non debere explicari in confessione numerum personarum, quas eadem iniuria laesisti. Et resol. 17. idem dixerit, quando vnica voluntate plures voluisset occidere. Est autem omninò eadem ratio, quando vnico actu malo scandalum praebet & occasionem ruinae spiritualis pluribus: non potest ergo esse certa obligatio ex-

plicandi numerum personarum in peccato scandali, si non est certa in supradictis casibus. Deinde quando praeter intentionem praebet scandalum, solum contrahitur malitia specifica contra charitatem, non contra illam specialem virtutem, cui aduertatur peccatum, ad quod scandalizatus inducitur. Ita Lugo; & idè secundum suam sententiam, quando quis non intendit proximi ruinam, neque etiam eius peccatum aut lapsum, neque eo sine facit illud opus, licet prauideat scandalum proximi, in tali casu contrahitur solum malitia scandalii contra charitatem: atque adeò non oportet in confessione explicare numerum personarum, neque speciem peccati.

2. Verum ego puto non esse recedendum ad opinionem affirmatiua, quam communiter docent Doctores, vt Layman, Casirus Palans, Filiucius, Sanchez, Syluius, Bonacina, Leo, Molfesius, Azorius & alij alibi à me adducti: quibus nunc addo Celestinum in compend. Theolog. moral. tract. 1. cap. 8. quaest. 4. ubi sic ait: Quares, An sit explicanda circumstantia scandali, v. g. an qui induxit aliquem ad homicidium, ad furtum, ad fornicationem, teneatur hoc explicare in confessione? Respondeo quòd sic: imò & personarum numerum, quibus datum est scandalum, etiam vnico peccato debet exprimere. Sic ille. Et nouissimè in indiuiduo quaestionis, quam posuit Pater Lugo in supra citato §. 4. & ita asserit Ghilinus in summa verb. circumstantia peccatorum, n. 21. Quando quis se accusat de delectatione rerum turpium ex colloquio cum aliis, in tali casu tenetur exprimere conditionem personarum adstantium, an fuerint coniugatae, soluta, &c. Et tenetur etiam exprimere qualitatem sermonis, vt videlicet circa coniugatos; circa solutos, circa nefandum crimen, &c. Haec Ghilinus, cui adde Carolum Baucium in nouissima Praxis Confessar. fol. 9. sic asserentem: Nec satis est fateri dicto vel facto alterum ad peccatum incitasse, sed speciem peccati, ad quam incitatur, fateri tenetur, & hoc intelligitur de quolibet scandalo siue formali, siue virtuali, siue interpretatio. Et praeterea est opus nedom in confessione explicare speciem peccati; sed etiam personas coram quibus quis induxit ad peccandum suo pravo exemplo. Ita ille.

3. Et tandem non desinam hic apponere verba Auctoris casuum conscientiae Bononiae discipulorum anno 1635. mensè Maj cas. 5. ubi sic ait. Certum esse incitamentum suo pravo exemplo proximum ad peccatum abique directa intentione ruinae spiritualis proximi, teneri necessariò exprimere in confessione hanc circumstantiam scandali dati, cum saltem reductiue pertineat ad eam peccati speciem ad quam prauum illud exemplum incitat. Sicut etiam exprimensus est numerus personarum, quas ille suo pravo exemplo ad peccatum pertraxit, aut probabiliter trahere potuit. Haec ibi: vnde apparet nostram sententiam, vt dixi, communiter à Doctoribus amplectatam esse.

4. Nec obstant ea, quae contra illam obicit amicissimus Lugo: nam ad illud quod asserit scandalum in casu contrahere tantum malitiam contra charitatem. Respondeo quòd licet hoc verum sit, non tamen sequitur id, quod ipse intendit: nam licet scandalum sint contra charitatem; tamen inter illa est diuersitas specifica pro diuersitate damni illati. Scandalum enim, quo Antonius est in causa, vt Franciscus furetur, differt specie à scandalo, quo illum mouet ad homicidium, & furti: quemadmodum furtum differt à detractione fama, & vtrumque ab homicidio, quamuis omnia sint contra iustitiam, quia eadem virtus iustitiae interdicit plura obiecta inter se.

se tam distantia, vt constituent diuersitatem specifi- cam moralem: nec enim satis est dicere te fuisse in- iustum in materia graui, sed opus est dicere, an in fama, an in vita. Ergo, &c. Et haec omnia docet Hur- tadus de Mendoza in 2.2. de fide, spe, & charitate, vol. 2. disp. 173. sect. 8. §. 61. vnde apparet in confessione explicandam esse speciem peccati, ad quod prauo tuo exemplo aliquem induxisti.

5. Ad id verò quòd Pater Lugo asserit non esse exprimendum numerum personarum, quæ meo prauo exemplo inductæ fuerunt ad peccatum, quia ego docui tanquam probabile, non esse explican- dum numerum personarum, quas eadem iniuria læ- sisti. Respondeo esse disparem rationem inter vtrum- que casum; nam quando iniuriis officio v. g. tres homines, ego pecco, & non facio, vt illi peccent: sed quando prauo meo exemplo induco tres v. g. ad fornicandum, facio vt tres committant tres fornicatio- nes: ergo necesse est, vt explicem in confessione & numerum personarum, quæ ex causa mea peccatum illud commiserunt, & speciem dicti peccati, vt sciat Confessarius me fuisse occasionem trium fornicatio- num à tribus personis perpetratarum.

RESOL. XV.

An quando vnica occasione alij inducuntur ad pecca- tum mortale, quomodo sit hoc in confessione exprimendum? Hoc est, an talis penitent teneatur non solum explicare speciem peccati ad quod suo exemplo induxit, sed etiam exprimendum esse numerum per- sonarum, quas ad tale peccatum traxit?

Et vtrum delectationes diuersæ, nunc de vna solu- ta, deinde de alia soluta, item de vna coniugata, deinde etiam de alia coniugata, &c. si successiue ha- beantur eodem tempore morali, possint constituere vnum peccatum moraliter in ordine ad confessio- nem, sicuti possunt, si essent illi actus ita simul suc- cessiue circa eamdem sine solutam, sine coniugatam, &c.?

Et quid est dicendum de illo, qui sepius decreuit cum eadem fornicari, & ita deinde pluries cum illa for- nicatur, absque interruptione sufficienti ad multi- plicandum peccatum, an tunc vnum tantum numero peccatum censetur admississe, an vero plura? Ex part. 1. tit. 5. & Misc. §. Ref. 49.

sonarum. Et idem proportionaliter dicendum est in aliis casibus similibus, quando quis suo exemplo, seu vnica actione est eo modo occasio indirecta aliis peccandi mortaliter.

4. Imo nec tenebitur exprimere numerum perso- narum, quando adest intentio directa scandalizandi. Ita ille. Qui postea ingeniosè omnia supradicta con- natur probare. Et ita hanc sententiam præter Car- dinalem Lugo à me alibi adductum & impugnatum, tenet etiam nominatim contra me Leander de Sa- cram. tom. 1.

Alibi in Ref. præterita, & inf. in Ref. seq. §. Hoc supposito.

5. Verum, licet modò ego existimem sententiam horum Doctõrum esse satis probabilem, non tamen recedo à sententia, quam olim docui, & quam me citato & supra meritum laudato docet nouissimè sapientissimus Dicastillus de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 10. dub. 8. n. 3 §. o. vbi querit, An debeant in confessione explicari qualitates, & numerus personarum coram quibus aliquis turpia locutus est, aut scanda- lum præbuit? & affirmatiuè respondet, quia ait ille, si peccata, in quibus scandalizantur, sunt numero, vel specie distincta, & personæ plures sunt, & di- uersarum qualitatum, v. g. scandalizati in materia castitatis sunt plures, vnus habet votum, alter est coniugatus, &c. id totum debet explicari. Ita docet Diana 3. part. tract. 4. resolut. 114. cum Filiucio, Syl- uio, Sanchez, Layman, Bonacina, & idem docet Caltrus Palaus citatus supra à nobis n. 348. Quicquid reclamant aliqui contra Dianam, quem inconfes- quentia arguunt. Quod aliqui antiquiores non faciliè plenè inueniantur in hac fuisse sententia, id pro- uenit ex eo, quod in aliis principiis circa peccatum scandali specialis, & generalis diuersis modis philo- sophantur. Qui verò sentiunt peccatum scandali esse modis explicatis, & qui docent multipliciter peccatorum aut malitiarum per ordinem ad diuersa obiecta modo prædicto; consequenter debent dice- re esse prædictam obligationem quoties verè scan- dalum est. Et quidem Suarius licet duas vias philo- sophandi in materia scandali assignet, disp. illa 10. de charitate sect. 2. §. n. 9. videatur proponere viam ita philosophandi, vt quando non directè intendi- tur ruina proximi, non reperiatur malitia alia, quam contra solam charitatem; atque adeo ex hoc principio videatur colligi, non esse necessarium explicare speciem peccati, ad quam inductus fuisset proximus, postea nihilominus, quasi non acquies- cens illi doctrinæ, addit secundam viam, 10. confi- tendam etiam esse causam, vt supra retulimus, & adiungit rationem nostram, qua sæpè vti sumus, quia nimirum non faciliè intelligitur (inquit) aliquem esse causam moralem aliqua ratione actus v. g. in- temperantia in proximo, & non contrahere inde mali- tiam in temperantia, & declarat quomodo in mate- ria iniustitiæ non quilibet modus contrahendi mali- tiam iniustitiæ inducat obligationem restitutionis, sed oporteat actum illum per se habere malitiam ex trans- gressione iniustitiæ. ex qua doctrina negat sequi, quod sibi obiecerat numer. 8. quod sequeretur obligatio restituendi, quod argumentum virgebant aliqui, & ex ipsis obieciebamur numer. 346. & respondimus cum Sanchez. Explicat etiam Suarius quomodo il- le, qui quando non licet petit matuum ab usurario, sub usuris peccet contra iustitiam, licet ini- iustitia tunc fiat ipsimet petenti, & iniustitia essentia- liter debeat esse ad alterum, responderet scilicet Sua- rius id totum intelligi de malitia primaria, & notat peccati posse contra aliquam virtutem duobus modis, nempe per se primò, & secundariò, quæ doctrina coincidit cum illa, quam nos sæpè dedimus tum num. 238. & sequentibus, & locis ibi notatis, idèd non repeto.

Quæ hic est sup Ref. 13.

Go olim in parte 3. tract. 4. resolut. 114. do- cui in tali casu penitentem non solum te- neri explicare speciem peccati mortalis, ad quod suo exemplo induxit, sed etiam exprimendum esse nu- merum personarum, quas ad tale peccatum traxit, sed nouissimè, nominatim contra me contrariam sententiam tenet Pater Ferrantinus in suis eruditissi- mis disputationibus de scandalo disp. 1. quæst. 27. n. 5. vbi sic ait: Secunda opinio, quia minus difficilem reddit confessionem, magis mihi probatur: Quæ ait non esse obligationem explicandi aut qualitatem, aut numerum huiusmodi personarum: de qualitate verò sermonis postea dicemus.

2. Igitur quando quis turpia narravit coram aliis, qui cognoscebantur peccaturi ex tali colloquio, si non intendebat directè peccatum illorum siue vt ruinam spiritualem ipsorum, siue vt sibi vile ad ali- quem alium finem, v. g. ad captandam voluptatem, &c. sed tantum indirectè cooperabatur ad illa pecca- ta, quatenus videlicet tenebatur ab eo turpi sermo- ne abstinere, ne alios ad illa induceret: tunc non tenetur ille scandalizans declarare in confessione, qua- les essent, an coniugati, an religiosi &c.

3. Neque item tenetur exprimere numerum per-